

Pećina Čašica i jama Golubnjača

Vrijeme je zaraze virusa korone i naredbom Vlade RS zabranjena su okupljanja više od 3 osobe. U nadi da će brzo proći obustavljamo naša istraživanja. Korona je uporna i još uvijek traje. Kao i mnogima u našoj državi teško nam pada zatvoreni prostor u kući. Ali za razliku od ostalih odlučujemo zatvoreni prostor da zamjenimo takođe zatvorenim prostorom. Ipak, za nas to nije samo zatvoreni prostor, za nas je to sloboda. Poštujući naredbe Vlade, troje nas u sastavu Marko Matović, Vladimir Smrekić i Ognjen Matović rano ujutru 11. aprila polazimo na istraživanje dva speleološka objekta, pećine Čašica i jame Golubnjača (selo Tmuša, Kalinovik).

Obzirom da je jama udaljenija prolazimo pored Čašice i nastavljamo ka Golubnjači. Spuštamo se niz vertikalni dio visok 14 metara. Dolaskom u dvoranu uočavamo jedini mogući dalji nastavak kroz uski kanal. Na žalost on vodi samo do manje sobe ukrašene nakitom i zatvara naše dalje istraživanje. Pravimo par fotografija i topografski nacrt. Utvrđujemo ukupnu dubinu jame -17 metara, a dužinu 27 metara.

Ograničeni policijskim časom, užurbano, vraćamo se do pećine Čašica. Mali ulaz okrenut ka jugu nastavlja kanalom ukupne dužine 115 metara. Nema sporednih kanala i naše istraživanje ove pećine zaustavlja uski prolaz koji je neophodno

Ulaz u jamu Golubnjaču

proširiti za dalje napredovanje.

Usput obavili smo i monitoring slijepih miševa, koji su duž cijelog objekta, raštrkani krasili Čašicu. Njihov ukupan broj bio je 27, svi iz roda mali potkovasti šišmiši (*Rhinolophus hipposideros*). Kolonije malih potkovičara se rijetko viđaju u BiH pa je ovo za nas značajan lokalitet.

Nacrt i detaljnije istraživanje pećine nismo uradili jer vremena više nismo imali. U Foču dolazimo tačno 10 minuta prije početka policijskog časa.

OM

Izolacija u Kamenici - pećina Izvor Amina

Da umanjimo efekte koronavirusa na socijalni život članova SNIK "Atom" organizovali smo izolaciju u Kamenici. Pospremanje vikendice je bio jedan od poslova, a drugi je istraživanje pećine koju smo otkrili nedavno u malom dijelu krša u predjelu Lužnica (Tajan). Istraživanje i monitoring šišmiša su obavljani u okviru projekta *Istraživanje šišmiša odabranih područja za mrežu Natura 2000 u FBiH* kojeg finansira Fond za zaštitu okoliša FBiH. Opažena su dva mala potkovasta šišmiša (*Rhinolophus hipposideros*). U prvoj akciji istraženo je oko 160 m kanala.

AB

Izvor Amina (Foto Emir Balić)

Četiri velika zadatka su pri kraju

Krajem aprila praktično su privedeni kraju poslovi na izradi *Projekta uređenja pećine Klokočevice za turističku upotrebu* za Opći-

-nu Trnovo, dokumentacija za projekt *Rasprostranjenost, populacija i status prijetnji za biološku raznolikost slatkovodnih puževa familije Hydrobiidae* kojim smo aplicirali za sredstva CEPF-a i studija *Izvor Mokranjske Miljacke (Pale)* za Zavod za zaštitu prirode RS. Uz ovo je konačno završen i prelom časopisa *Hypsugo*, broj 2. za 2019. godinu. I od izolacije je bilo neke koristi.

Speleolog bez lampe (1. dio)

Tokom aprila 2020. godine vremenske uvjete smo maksimalno iskoristili za speleološke aktivnosti. Naravno, maksimalno u skladu sa famoznim ograničenjima uzrokovanim pandemijom koronavirusa te skromnim mogućnostima našeg tima od tri, zamalo četiri člana. Naš mlađi sin će svijetlo dana ugledati za nešto više od mjesec dana i mama Ana ga još uvijek nosi u stomaku, dok ja uglavnom nosim starijeg (2,5 godine). Istina je da bi Adem radije hodao, ali toliko vremena baš i nemamo. Već kod prvog ulaska u pećinu, Adem je uzeo moju lampu, stavio na glavu i ozbiljno me upitao: „Tata, gdje je tvoja lampa?“. Tako da sam u nastavku, uglavnom uz teške pregovore, morao posuđivati svoju lampu. Uz sve izazove i ograničenja, zajedno smo u proteklih mjesec dana obišli 10 speleoloških objekata.

1. **Zelena pećina**, katastarski broj 3780 (Blagaj, općina Mostar, 170 m n. v., lat: 43,25568 / long: 17,90534), 4. 4. 2020. Zelena pećina se sastoji od dva pipečka, tzv. Velike i Male pećine koje su odvojene manjom izbočinom stijene. Lokalitet je poznat kao arheološko i paleontološko nalazište. Tokom obilaska Zelene pećine 15. 9. 2018. godine utvrdio sam prisustvo porodiljske kolonije potkovastog šišmiša (*Rhinoophus*). Vizualnim prebrojavanjem šišmiša zabilježene su 432 jedinke. Prilikom naše posjete 4. 4. 2020. godine nismo zatekli šišmiše.

2. Prosječenica, katastarski broj 3173
(Busak, Podveležje, općina Mostar, 660 m n. v., lat: 43,2658 / long: 17,939), 7. 4. 2020.

Prosječenica je od ranije poznata speleolozima. Mi smo obišli samo prvi dio do suženja, tačnije prvih 166 m lakše prohodnog kanala. Zabilježeno je prisustvo 4 šišmiša:

- *R. hipposideros* 2,
- *R. ferrumequinum* 2.

3. Japuga, katastarski broj 5033
(Čabulja, Japuga, 1451 m n. v., lat: 43,4950 / long: 17,69210), 11. 4. 2020.

Japuga je na topografskim kartama označena kao jama, ali nije bila uvedena u katastar speleoloških objekata BiH. Do jame se najlakše dolazi planinarskom stazom iz Vilihog polja za nekih 2 sata hoda. U jamu se može spustiti bez posebne opreme, ali se mi nismo spuštali zbog snijega na samom ulazu.

4. Podzemno sklonište 1 na Humu, katastarski broj 5031
(Hum, Mostar, lat: 43.3275 / long: 17.8063), 15. 4. 2020.

Brdo Hum iznad Mostara pripada području planine Čabulje. Najviša kota je na 436 metara nadmorske visine. Dolaskom Austro-Ugarske monarhije na ove prostore, pored ostalog, na Humu su iskopana podzemna skloništa koja su najvjerojatnije građena kao skladišta za municiju. Skloništa se nalaze na sjevernom rubu brda Hum ispod čatrnje s kolektorom. Podzemno sklonište 1 na Humu je ukupno

Dužine 14 metara, prosječne širine 3 metra i visine 2 metra. Objekat je prepoznat kao potencijalno sklonište šišmiša.

5. Podzemno sklonište 2 na Humu, katastarski broj 5032

(Hum, Mostar, lat: 43.3275 / long: 17.8063), 15. 4. 2020.

Podzemno sklonište 2 na Humu je udaljeno 20-ak metara od skloništa 1. Dužina je 5 metara, prosječna širina 3 metra, a visina 2,5 metra. Ovo je vjerovatno prirodna pećina koja je proširena za potrebe skloništa. U ovom objektu sam 7. 6. 2019. godine primijetio jednog potkovastog šišmiša, vjerovatno velikog potkovastog šišmiša (*Rhinolophus ferrumequinum*). Tokom naše posjete 15. 4. 2020. godine nismo našli šišmiše. Šišmiši ove objekte koriste kao privremena skloništa, i s obzirom na dobru pristupačnost mislim da ih treba obići i tokom zime kao potencijalna zimska skloništa.

6. Jama Gondžuša, katastarski broj 59 (Čabulja, Vanjački put, 1500 m n. v., lat: 43.48614 / long: 17.6577), 18. 4. 2020.

Jama je označena na topografskim kartama i uvedena u katastar speleoloških objekata pod brojem 59. Nalazi se pored puta koji ide iz Vanjače za Dolove, a u neposrednoj blizini vještačke akumulacije Gondžuša, zbog čega smo joj i dali ime Jama Gondžuša. Radi se o manjem speleološkom objektu dubine oko 4 metra koji je skoro u potpunosti osvjetljen. Jama je vjerovatno bila dublja, ali je zatrpana urušavanjem. Postoji manji kanal kroz koji bi se možda moglo proći nakon kraćeg otkopavanja.

www.centarzakrs.ba

AB-Admir Bajraktarević, OM-Ognjen Matović,
JM-Jasminko Mulaomerović, SM-Senad
Mulaomerović, MŠ-Monika Šafha-uzer

Impresum:

CKS Newsletter, God. II., Broj 5., April 2020.

ISSN 2637-3041 (print)

ISSN 2637-305X (online)

Izdavač i redakcija: Centar za krš i speleogiju,

Sarajevo, Branilaca Sarajeva 30, e_mail:

info@centarzakrs.ba, www.centarzakrs.ba

Urednik: Jasminko Mulaomerović

Bilten izlazi čim napunimo četiri stranice sa aktivnostima.

Pomoć za Bilten dobrodošla je na broj:

161000021050078 kod Raiffeisen banke d.d.